

Spomini na dr. Janeza Bečaja

OŠ Franceta Prešerna Črenšovci

✍️ Marija Horvat

Janez Bečaj, slovenski psiholog (1943–2012), je diplomiral leta 1967 in doktoriral 1992 na Oddelku za psihologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. Delal je na različnih področjih, med drugim v Vzgojnem zavodu v Logatcu (1969–1977), v Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše v Ljubljani, na Oddelku za psihologijo Filozofske fakultete v Ljubljani (od l. 1984), kjer je l. 1998 postal izredni profesor. V raziskovalnem delu je preučeval predvsem socialno motivacijo, socialni vpliv, skupinsko dinamiko in šolsko kulturo. Je avtor več strokovnih besedil, predaval je učiteljem, vzgojiteljem in staršem po vsej Sloveniji.

Na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci se dr. Janeza Bečaja spominjamo kot dobrega predavatelja, ga cenimo kot vrhunskega strokovnjaka in prijatelja, ki se je vedno znova rad odzval našim vabilom na mednarodne simpozije, ki jih že tradicionalno organiziramo na naši šoli. V šolskem letu 2012/2013 smo že šestič organizirali mednarodni simpozij na temo avtonomije v šoli, ki jo vsako leto povežemo še s kakšno ožjo temo. Letos je naš simpozij nosil naslov: *Avtonomija šole od načrtovanja, izvajanja in učenja do vrednotenja in ocenjevanja znanja*. Naši predhodni simpoziji pa

so bili povezani z avtonomijo staršev, s kulturo in klimo v šoli, z avtonomijo na vzgojnem in učnem področju, primerjali smo avtonomijo šole nekoč in danes ter v avtonomiji iskali možnosti, izzive in priložnosti za nadaljnji razvoj. Vsako leto beležimo večje zanimanje za simpozij, in sicer tako s strani domačih kot tujih strokovnjakov – od vrtca do univerze.

Letos smo se spomnili tudi nam dragega predavatelja dr. Janeza Bečaja, ki je bil dvakrat naš gost in predavatelj na plenumu. S svojim znanjem, strokovnostjo, tenkočutnostjo in tudi humorjem je vedno obogatil naše srečanje in znal pritegniti pozornost slušateljev ter razviti živahno diskusijo. Vedno smo bili veseli in hvaležni, da si je vzel čas za malo prekmursko podeželsko šolo in tako dodal svoj prispevek šoli in okolju, kjer si takšnih in podobnih strokovnjakov vedno želimo in jih z navdušenjem sprejememo.

Dr. Janez Bečaj je sodeloval s prispevki, ki jih je moč najti tudi v naših zbornikih. Prva tema, s katero je leta 2007 dr. Bečaj sodeloval na simpoziju, ki je bil posvečen 200-letnici šolstva v

Črenšovcih, je bila *Šolska avtonomija in starši* (Bečaj v Meglič: 2008). V svojem prispevku dr. Bečaj omenja, da so kakovostno delo in povratne informacije, ki jih starši dajo v šoli, bistvenega pomena za odločanje o tem, kako bo organiziran pouk, kako se bodo izvajali posamezni predmeti in kako se bo razumelo in skrbelo za disciplino na šoli. Seveda starši ne morejo posegati v učiteljevo strokovno samostojnost in izvajanje tistega, kar predpisuje zakonodaja, zato je še toliko bolj pomembna učinkovita komunikacija med starši in šolo (prav tam).

V svojem drugem prispevku *Avtonomija: med kaosom in centralizmom*, ki ga je na simpoziju predstavil leta 2010 (Bečaj v Meglič: 2010), dr. Bečaj opisuje posebno šolsko kulturo, ki naj bi učence pripravljala na samostojnost, ustvarjalnost in kritičnost, da bodo čim bolj pripravljeni na vseživljenjsko učenje ter da se bodo čim bolj znašli v neznanem svetu. Pri delu z učenci naj bi bila to kultura dobre skupnosti, v zbornici pa sodelovalna kultura (prav tam).

In res je bilo vredno govoriti in poslušati o kulturi, o sodelovanju, se uči-

ti iz izkušenj, ideje preizkušati v praksi in vedno znova odkrivati to, kar zmoremo skupaj, saj se pri klimi in kulturi doma in na delovnem mestu vse začne in konča. Za vsako komunikacijo so najprej pomembni odnosi, zaupanje, sodelovanje in medsebojna pomoč; le tako si lahko zastavljamo visoke strokovne cilje. Vsak učitelj mora biti do sočloveka (učenca, sodelavca, starša) najprej človek, šele potem strokovnjak. To velja še posebej v šoli in o tem smo lahko veliko slišali tudi od dr. Janeza Bečaja. Učeca se skupnost temelji na pripravljenosti za medsebojno sodelovanje, dogovarjanje, prilagajanje, razpravljanje, odločanje, preverjanje doseženega ter iskanje kompromisov in podobno.

V to verjamemo tudi na naši šoli, tega si želimo, tako delamo in tako bomo tudi nadaljevali. Dr. Janez Bečaj se je rad vračal na našo šolo. Morda je začutil prav to, kar je rad povedal; da se že ob vstopu v šolo začuti, kako delajo in živijo v njej.

Dr. Janeza Bečaja smo kot strokovnega sodelavca lahko srečevali in se od njega učili tudi v različnih projektih, kot je *Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja*, pri NPZ in drugih projektih ter seminarjih, ki se jih udeležujemo strokovni delavci. Vedno je znal navdušiti, nasmejati in ustvariti pravo sodelovalno klimo, o kateri je tudi predaval.

Vedno se ga bomo radi spominjali kot dobrega, duhovitega in prijaznega človeka ter hkrati vrhunskega strokovnjaka s poslušom za vse, ne glede na to, s katerega konca Slovenije prihajamo. Hvala za to spoznanje in upanje, ki nas bo krepilo v naših nadaljnjih prizadevanjih, da delamo najboljše, kar zmoremo in znamo, in da je to tudi opaženo in vrednoteno. ■

Viri

Meglič, Drago (ur.) (2008): *Šola in starši z vidika avtonomije: zbornik prispevkov s posveta ob 200-letnici šolstva v Črenšovcih*. Črenšovci: OŠ Franceta Prešerna.

Meglič, Drago; Temlin, Zdenko (ur.) (2010): *Šolska kultura in klima v luči avtonomije: zbornik prispevkov s 3. posveta ob 200-letnici šolstva v Črenšovcih*. Črenšovci: OŠ Franceta Prešerna.

Poklicanost za učiteljski poklic

✍ Dejan Hozjan

Odpiranje avtonomije v prostor učiteljskega poklica zahteva spremenjeno zaznavo lastne poklicne identitete. Odgovornost učitelja do otrok, staršev, naroda in države vključuje potrebo po trdnem vrednostnem sistemu učitelja. Tega pa bo moč oblikovati šele v trenutku, ko se bo učitelj ozrl h koreninam poklicnega poslanstva.

lahko oblikoval slednje, je prvenstveno bistvo poklica treba iskati v osebni preteklosti, v poklicanosti kot notranjem daru. Slednje lahko razumemo kot vzgib v človeku, ki ga navdihne, da sprejme določeno poklicno odločitev kot sebi lastno in mu predstavlja maksimo lastnega delovanja. Vendar pa izpostavljanje poklicanosti, ki je interpretirana kot notranji vzgib, izgublja svoje bistvo na ravni objektivnosti. Saj se nam lahko več kot jasno postavlja vprašanje, kako dejansko prepoznati ta dar v nas samih.

Vrednote v Etičnem kodeksu

Učitelji se pogosto sprašujejo, kako in kam na svoji poklicni poti. Iskanje smisla v učiteljskem poklicu je vse prej kot preprosto, še posebej v trenutku, ko se odpirajo možnosti avtonomije pri učiteljevem delu. Omogočajo mu, da preko svojih intelektualnih, duhovnih in moralnih zmožnosti izrazi svojo

Z vključitvijo avtonomije učitelja se v šolskem prostoru odpirava nova pora, ki bistveno pogojuje uspešnost učiteljevega dela. Ne samo, da je treba oblikovati učitelja, ki bo strokovno usposobljen, ampak je treba dopolniti njegovo strokovnost s čutom za sočloveka. Učitelj mora imeti možnost oblikovanja empatije do otroka, učenca in dijaka. Da bi si

Foto: Marko Hrovat